

STIŽE PRVA ZIMA SA MANJE NUKLEARKE

- 8** IEA : EVROPA BEZ STRATEGIJE ZA PRIRODNI GAS
- 9** JUŽNI TOK: SLOŽENE SVE KOCKICE MOZAIKA

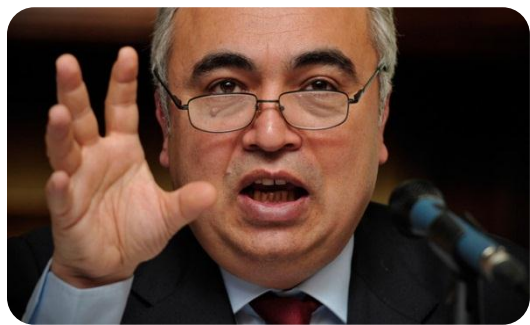
4 SAD BEZ IZVOZA NAFTE I GASA?

BRISSEL – Snabdevanje Evrope električnom energijom tokom dolazeće zime deluje problematičnije zbog problema sa belgijskim nuklearkama Tihange 2 i Doel 3, kao i zbog zaustavljanja nekih reaktora u Nemačkoj u 2011, stoji u preliminarnoj analizi evropskog sektora

koju je objavila francuska prenosna kompanije RTE. Potpuni izveštaj udruženja evropskih mrežnih operatera ENTSO-E trebalo bi da bude objavljen do kraja novembra, navodi u svom izveštaju za predstojeću ova podfirma francuskog EDF-a. Energetski eksperti su još u oktobru upozorili na moguću krizu u snabdevanju Evrope električnom energijom tokom zime zbog nove situacije u nuklearnim sektorima Belgije, Nemačke i Francuske, prenosi **Reuters**. RTE naglašava da bi oštra zima, sa temperaturama za 6 do 8 stepeni ispod normalnih zahtevala uvoz od nekih 5.400 megavati, što odgovara proizvodnji pet nuklearki.

PARIZ - Cene električne energije u Evropi bi 2030. godine trebalo da budu 50% veće nego u SAD, jer veliki broj EU država namerava da odustane od nuklearne energije. Zamena za ugašene nuklearke, naime, naći će se u prirodnom gasu („koji je u Evropi danas pet puta skuplji nego s druge strane Atlantika“), uglju i u („visoko subvencionisanim“) obnovljivim izvorima, objavio je 13.novembra **LeMonde** citirajući prvog ekonomistu Međunarodne agencije za energiju (IEA) Fatiha Birola. Birol je dodao da će posledica toga biti dodatni gubitak konkurencije evropske u odnosu na američku privredu, uz novi udar na kupovnu moć stanovništva.

PARIZ – Francuski snabdevači prirodnim gasom i električnom energijom uskoro će obračunavati potrošačima cene uzimajući u obzir njihovu ekonomičnost. Prema nedavno u Donjem domu parlamenta usvojenom zakonu, cene električne energije i grejanja u francuskim domaćinstvima zasnivaće se i na primanjima, starosti i brojnosti članova porodice. Kompanije

Electricite de France i i GDF Suez koristiće te podatke kako bi nagradili potrošače koji smanjuju potrošnju struje i gasa i penalizovali one za koje regulativa pokaže da su rasipnici. Trenutno cene struje i gasa u Francuskoj variraju u zavisnosti od veličine stana, načina grejanja i da li je potrošač u regionu hladnih Alpa ili toplog Mediterana. Novi Zakon će ovome dodati prihode domaćinstva, broj članova i starost.

Računa se da će oko četiti miliona domaćinstva ispunjavati neke od kriterijuma, što je četvorostruko više od postojećeg broja onih koji potpadaju u kategoriju „energetske socijale“. Francuska domaćinstva su prošle godine potrošila energije u vrednosti 35 milijardi evra.

TOKIO - Troškovi saniranja posledica topljenja reaktora u japanskoj nuklearnoj elektrani Fukushima i isplate odšteta mogli bi da se povećaju na 125 milijardi dolara (oko 2% japanskog BDP), saopštila je tokijska elektrodistribucija (TEPKO). Najviše novca bit će potrošeno za čišćenje kontaminiranog terena i isplatu nadoknada ljudima koji su zbog zagađenja radijacijom izgubili imovinu. **AP**

SOFIJA – Bugarski sektor proizvođača obnovljive energije optužio je nacionalno energetske regulatorno telo (DKEVR) da im je „neopravdano“ nametnuo tarifu za pristup prenosnoj mreži. Čelnik DKEVR Angel Semerdžiev je 6. novembra odgovorio preko **Bugarske nacionalne televizije** da uvođenje cene za pristup i korišćenje prenosnog sistema ima za cilj da pravednije rasporedi teret poskupljenja cena električne energije. On je naglasio da bi ta mera, koja stupa na snagu 14. novembra, trebalo i ubuduće da ostane na snazi kako bi obezbedila da proizvođači električne energije pokriju troškove koje sami izazivaju. Predstavnici OIE u Bugarskoj, međutim, najavljuju žalbe Briselu.

SEUL - Južna Koreja je zatvorila dva nuklearna reaktora kada je utvrđeno da neki njihovi delovi nisu prošli odgovarajuću proveru, saopštili su 5.novembra zvaničnici u Seulu. Ministar ekonomije Hong Suk Vu izjavio je da bezbednost ovih postrojenja nije bila ugrožena, ali da u zimu može doći do nestašica električne energije „bez presedana“ u ovoj zemlji, preneo je **BBC**. Kod svih 23 reaktora u južnokorejskim nuklearkama zabeleženi su problemi poslednjih nekoliko meseci. Nijedan, prema tvrdnjama vlasti, nije predstavljao bezbednosni rizik, ali u javnosti sve više raste otpor planu Vlade o proširenju nuklearnih energetske kapaciteta. Atomske centrale proizvode 35 odsto električne energije u Južnoj Koreji.

ATINA – Grčka i Kipar zatražiće od Evropske unije finansijsku podršku za dva Mediteranska energetska plana, objavilo je 9. novembra ministarstvo energije u Atini. Te dve države i Izrael projektuju povezivanje putem jednog podmorskog prenosnog kabla, kao i gradnju međusobnog gasovoda ispod Mediterana. Kabl EuroAsia Interconnector Project kapaciteta 2.000 MW

omogućio bi bezbedno snabdevanje električnom energijom kako te tri države tako i jugoistoka Evrope i šireng područja Mediterana, obrazlažu vlade u Atini i Nikoziji. Gasovod bi omogućio transprt izraelskog i kiparskog, a kasnije moguće i grčkog gasa evropskim potrošačima preko Grčke nudeći tom regionu u treći alternativni izvor snabdevanja, pored Rusije i Azerbejdžana.

Bloomberg.

BERLIN - Nemački E.ON objavio je 13. novembra gubitak od 179 miliona evra u trećem tromesečju (posle izuzetno uspešnih prvih šest meseci) i snizio prognoze dobiti za iduću godinu, navodeći kao glavne razloge privredne neizvesnosti i strukturalne i regulatorne promene u sektoru energetike. U istom periodu 2011. E.ON je ostvario neto dobit od 173 miliona evra. E.ON se suočava s velikim izazovima, posebno u sektoru proizvodnje električne energije, rekao

je čelnik kompanije Johannes Teysen, najavljujući mogućnost prodaje pojedinih poslova. U prvih devet meseci neto dobit skočila je na 2,73 milijarde evra, s 864 miliona evra u istom razdoblju prošle godine, dok su prihodi uvećani na 93,63 milijarde evra, sa 77,51 milijarde evra, prenosi **DPA**.

VAŠINGTON – Reizabrani američki predsednik Barak Obama će, ako ispoštuje obećanja biračima, zaoštriti regulativu vezanu za proizvodnju i sagorevanje prirodnog gasa, nafte i uglja u

svom drugom mandatu, što će nekim energetske kompanijama uvećati troškove, prenosi 7. novembra *Reuters* ocene analitičara. Predsednik će verovatno veoma dobro promisliti pre eventualne odluke da li i u kom obimu SAD treba da izvoze škriljni prirodni gas i naftu iz novootkrivenih obilnih ležišta. Protivnici takve strategije, naime, upozoravaju da bi izvoz poskupeo gorivo potrošačima kod kuće i blokirao obnovu domaće prerađivačke industrije. Obama je dobio podršku ekoloških organizacija obećavajući zaoštavanje propisa vezanih za eksploataciju ogromnih ležišta gasnih i uljnih škriljaca u SAD, pa se nove regulative očekuju već na početku njegovog drugog mandata. Obamina administracija je takođe odlagala odluke o izvozu eksplozivno narasle proizvodnje prirodnog gasa iz škriljaca, osim u zemlje sa kojima SAD imaju ugovore o slobodnoj trgovini, potseća agencija. U prvom mandatu Obame, SAD su preuzele od Rusije mesto vodećeg svetskog proizvođača gasa, dok je proizvodnja nafte u oktobru dostigla rekordnu visinu za poslednjih 17 godina – u oba slučaja zahvaljujući revolucionarnim tehnologijama drobljenja i horizontalnog bušenja škriljnih gasnih i naftnih formacija. Dok se ne donese konačna odluka o izvozu, investitori u obnovljive izvore energije u SAD oklevaće sa ulaganjem novca, prenosi agencija. Eksperti navode da teško da će bilo kakav ekološki zakon vezan za čistu energiju proći u Kongresu dok SAD ne izađu iz ekonomske krize.

MOSKVA – Anglo-ruska kompanija TNK-BP je pred sklapanjem šest milijardi dolara vrednog sporazuma o snabdevanju ruskog proizvođača električne energije TGK-5 sa prirodnim gasom u periodu od 15 godina, objavio je 13. novembra TGK-5. Ta firma, deo privatnog holdinga KES tajkuna Viktora Vekselberga (na slici), objavila je da je planira da do 2030. kupi od kompanije TNK-BP (u kojoj je Vekselberg jedan od suvlasnika) ukupno 17 milijardi kubnih metara gasa. **Reuters** konstatuje da je Gasprom sa ovim izgubio do sada tržište za oko 30 mlrd. m3 gasa do 2030. od rivalskih ruskih kompanija. Oko 40 % Gaspromovih dugoročnih ugovora sa industrijskim potrošačima u Rusiji ističu sa 1.

januarom 2013.

BUDIMPEŠTA – MOL grupa će sa partnerom, češkim ČEZ-om iduće godine doneti odluku o gradnji planirane elektrane u Mađarskoj, rekao je 14. novembra finansijski direktor mađarske

MOL-CEZ 850 MWe
Kombinált Ciklusú Gázturbinás Erőmű /
MOL-CEZ 850 MWe CCGT Plant

Ercsi, Igartelep - Dunai Fenékút
Hévíz 0271/6.

HELYSÍN / SITE VIEW

naftno-gasne kompanije. „Sa cenama u regionu i Mađarskoj na veoma niskim nivoima, nema razloga da se sa investicijama krene sada“, rekao je novinarima Jozsef Simola. MOL i ČEZ su lane najavili planove za gradnju 600 miliona evra vredne kombinovane elektrane na gas.

PRETORIJA – Južna Afrika je najavila raspisivanje tendera za obnovljive izvore energije, koji bi trebalo da do 2020. godine dodaju ukupnim elektroenergetskim kapacitetima te zemlje 3.200 megavata. Od toga, 1.470 MW su vetroparkovi na moru, 400 MW koncentrisane solarne elektrane i 1.075 MW fotonaponski sistemi, prenosi **Bloomberg**. Ministar energije Dipuo Peters rekao je da je program odobrio Nacionalni energetski regulator, pa će potrebne vladine direktive biti objavljene do kraja godine.

NJUJORK – IEA “spinovanjem naftnih brojki, u ulozi američkog PR-a pretvara SAD u najvećeg

PARIZ - Međunarodna agencija za energiju (IEA) predviđa da će do 2020. SAD postati najveći svetski proizvođač nafte. Globalna potrošnja sirove nafte porasće 14% do 2035. na 99,7 miliona barela na dan, stoji u studiji objavljenoj 12. novembra. **AFP**

proizvođača nafte na svetu”, piše za **Oilprice.com** geopolitički analitičar Jen Alic i objašnjava da se radi o cifarskom triku: “Ne može se porediti ukupna kombinovana količina ugljovodonika proizvedena u SAD sa saudijskom proizvodnom čisto sirove nafte. Agencija sa sedištem u Parizu, naime, navodi da će američka proizvodnja porasti u 2013. na 6,8 miliona barela na dan (mb/d) sa ovogodišnjih 6,3 mb/d, pa skočiti na 7,8 mb/d u 2035. IEA,

odakle god da izvlači te podatke, ni u kom slučaju nije nezavisno energetska telo – ona ima motive i agendu, i uglavnom radi kao PR, konstatuje autor. On potseća da je u oktobru **Associated Press** objavio da bi SAD mogle preteći Saudijsku Arabiju kao najvećeg proizvođača “ugljovodonika” u svetu, što su svi automatski preveli u sirovu naftu. S druge strane, pisac bestselera Ogoljeni kapitalizam, Joe Costello, potseća da je organizaciju IEA osnovao 1974. godine tadašnji američki državni sekretar Henry Kissinger “kada je gro američke elite vaspitavan na faktoru značaja jeftine nafte za Ameriku i globalnu korporativnu ekonomiju”. Poruka Alic-a glasi: “Pažljivo čitajte. Jedna stvar koju treba imati na umu svako ko bilo šta danas čita o nafti je da je globalna potrošnja najmanje 10 odsto manja od one iz vremena finansijske panike u 2008. Verovatno i više od toga, ali je teško utvrditi prave naftne cifre”.

RIJAD – Saudi Aramco je saopštio da je pristao na spajanje svoje pomorske jedinice sa državnom brodarskom kompanijom čime će se stvoriti četvrta po veličini u svetu tankerska firma. Čelnik Aramco-a Haled al Faleh je rekao 5. novembra da će ovim flota njegove podfirme Vela Int. u vrednosti 1,3 milijardi dolara biti pripojena državnoj brodarskoj kompaniji Bahri. Flota firme Vela uključuje 14 velikih tankera nafte, a Bahri će u inicijalnom 10-godišnjem

periodu biti jedini prevoznik Aramcove sirove nafte, piše **Emirates24**.

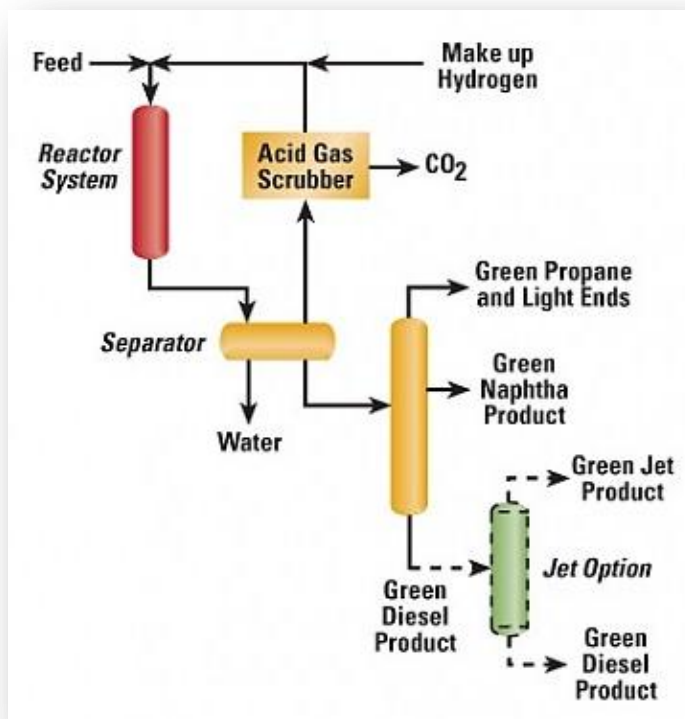
OSLO – Kompanija Statoil sklopila je sa firmom Aker Solutions 1,9 milijardi dolara vredan ugovor o korišćenju potpuno novog tipa platforme, koji se ocenjuje kao značajan tehnološki napredak u sektoru eksploatacija i proizvodnje nafte. Bušaća platforma kategorije B omogućava povećanje proizvodnje nafte i gasa koja bi u drugim okolnostima bila izgubljena, rekla je

potpredsednik Statoila Margareth Øvrum. Statoil je razvio ovaj novi tip platforme, koja popunjava prostor između lakih platformi (kategorija A) i konvencionalnih platformi (kategorija C). Ploveća platforma kategorije B sa asociranim uslužnim segmentima očekuje se da smanji operativne troškove u eksploataciji polja do 40 odsto. Osim iznajmljivanja platformi, ugovor na osam godina uključuje i najam potrebne

opreme i usluga za rad na poljima.

RIM - Vodeći italijanski prerađivač nafte, Eni odlučio je da prenameni jednu od svojih dizel rafinerija u Veneciji u proizvođača obnovljivog dizela, uz korišćenje sistema Honeywell-ove kompanije UOP iz Ilinoisa. Ukoliko se ovaj switch pokaže uspešnim, mogao bi poslužiti kao model za oživljavanje neiskorišćenih kapaciteta rafinerija. Honeywell je novi proces nazvao UOP/Eni Ecofining, obzirom da su ga zajedno razvile UOP i Eni. Pretvaranje postojeće rafinerije u Ecofining je prilično jednostavno. Postupak ne traži ekstremne mere kako u pogledu zagrevanja, tako i pritiska, a rezultirajući proizvod, zeleni dizel, je hemijski identičan svom naftnom suparniku, prenosi **IBTimes**.

PARIZ, NJUJORK - Evropa ne prilagođava svoje energetske strategije eksplozivnom rastu proizvodnje energije iz gasa u SAD i Aziji, već povećava upotrebu prljavijeg uglja, upozoravaju eksperti Međunarodne agencije za energiju, a prenosi **Bloomberg**. Globalna potrošnja gasa porašće za mogućih 19% do 2017. (sa nivoa iz 2010.), dok se za Evropu projektuje istovremeno smanjenje potrošnje tog energenta od 1,6%, na račun termoelektrana na ugalj. Iz tog razloga

raste nivo emisija CO₂ u Evropi, iako je taj kontinent investirao dva puta više od SAD u obnovljive izvore energije od 2004. Konkurentnost gasa u Evropi ubija činjenica da je na Starom kontinentu cena tog energenta tri puta veća od one u SAD. Nemačke termoelektrane na gas imaju gubitke od 11,25 evra na megavat-času, pokazuju kalkulacije Bloomberga zasnovane cenama električne energije, gasa i uglja za idući mesec. Ekvivalentno tome, korišćenje uglja pokazuje profit od 14,22€ po MWh. Više od polovine evropskog snabdevanja gasom zasnovano je na dugoročnim ugovorima indeksiranim prema cenama korpe naftnih proizvoda, što se neće promeniti do 2014, pokazuju podaci banke Societe Generale. To nije bitnije promenila ni serija reprograma Gaspromovih ugovora sa nekim od glavnih evropskih klijenata kojima je ruski monopolista odobrio smanjenja cena od oko 10%.

MILANO, MOSKVA – Konzorcijum predvođen ruskim Gazpromom dobio je 15. novembra finalno odobrenje za podmorski deo projekta gasovoda Južni tok, saopštio je u četvrtak ovaj gasni kolos. Gazprom je uporedno otklonio i sve prepreke za gradnju kopnenih sekcija, prenosi *The Moscow Times*. Upravni odbor konzorcijuma South Stream Transport je u sredu u Milanu doneo finalnu investicionu odluku, koja otvara put gradnji ključne sekcije ispod Crnog mora, navodi Gazprom. Kako prenosi Reuters, investicija se procenjuje na 16 milijardi evra. U

South Stream
Transport AG

HOME THE GAS PIPELINE PEOPLE & ENVIRONMENT COMPANY NEWS

Energising Europe

The South Stream Offshore Gas Pipeline will deliver up to 63 billion cubic metres of natural gas per year to Europe. [Read more](#)

In Focus

900 km Through the Black Sea

The South Stream Offshore Gas Pipeline will provide a direct, reliable, state-of-the-art link between plentiful Russian natural gas resources and Europe's energy markets. It will originate at the Russian Black Sea shore in the area of Anapa, cross the Turkish Exclusive Economic Zone of the Black Sea and land on the Bulgarian coast. [Read more](#)

South Stream by Numbers

63 bcm

The South Stream Gas Pipeline through the Black Sea will deliver up to 63 billion cubic metres of natural gas per year to Europe when fully operational. [Read more](#)

News

- 13 Apr 2012 Press Release: South Stream Transport AG Launches Website
- 04 Apr 2012 Press Release: South Stream Transport Appoints Joint Financial Advisors
- 01 Mar 2012 Press Release: South Stream Transport AG Signs Contracts

saopštenju se takođe precizira da manjinski partneri u konzorcijumu, u kome su osim ruske kompanije (50% udela), italijanski Eni (20%), francuski EDF i nemački BASF (po 15%), „zadržavaju pravo da napuste projekat u budućnosti, ukoliko neki od uslova ne budu zadovoljeni“. Početak gradnje gasovoda zakazan je za 7. decembar u blizini ruskog crnomorskog grada Anapa, a prve isporuke gasa planiraju se za kraj 2015. Kompanija je prethodno sklopila sporazume sa svim tranzitnim zemljama, uključujući poslednji za izgradnju kopnene sekcije kroz Bugarsku u četvrtak, 15. novembra u Sofiji. Kapacitet gasovoda biće 63 milijarde kubnih metara.

SOFIJA - Prema pisanju bugarskih medija, gasovod Južni tok će se isplatiti za 15 godina, rok eksploatacije do amortizacije iznosi 25, a „životni ciklus“ cevi oko 40 godina. Bugarska je 15. novembra u Sofiji potpisala sporazum o izgradnji gasovoda Južni tok. Prema ugovoru, vlasništvo nad bugarskom sekcijom gasovoda imaće po 50% bugarski BEH i ruski Gazprom. Konačna cena izgradnje kroz bugarsku teritoriju biće poznata posle sprovođenja svih tendera, a ranije se pominjala suma od oko 3,3 milijarde evra, piše **Capital**. Početak gradnje ovog projekta predviđen je za 6. decembar u ruskom gradu Anapa, uz prisustvo šefova država svih zemalja obuhvaćenih trasom.

BRISEL - Pristanak Gasproma da smanji cene gasa Poljskoj sugerije da ta kompanija više ne može da se isključivo oslanja na bilateralne sporazume sa strateškim partnerima na evropskom tržištu, ocenjuje američka geopolitička analitička organizacija **Stratfor**. Sporazum koji su Gasprom i poljski PGNiG postigli 5. novembra, prema Stratforu, je verovatno tek prvi u nizu sličnih poteza Rusije u normalizaciji cenovnih odnosa sa evropskim klijentima i neutralisanja antimonopolske istrage koju protiv ruskog kolosa od septembra vodi Evropska komisija. Mada detalji sporazuma nisu objavljeni, Poljska je verovatno dobila popust od 10 do 20 odsto na sadašnju cenu (550\$/1.000 m³ – **Reuters**), koja je oko 30% iznad prosečnih za Evropu. Poslednja cifra je ono što je Poljska tražila preko Arbitraže u Stokholmu. Za razliku od pregovora koje je Gasprom vodio sa Nemačkom i Italijom, dogovor sa Varšavom

STRATFOR
GLOBAL INTELLIGENCE

Rusije na evropskom tržištu u zamenu za produženje dugoročnih ugovora, plus njena saradnja iza scene sa Nemačkom, najverovatnije razblažiti postupak koji je EU pokrenuo protiv ruskog kolosa.

nije doveo u pitanje baznu cenovnu strukturu, koju će Poljska zadržati uz famoznu klauzulu preuzmi-ili-plati i naftnu indeksaciju cena. Ocenu da EK posle ovoga očekuje od Gasproma slične ustupke prema centralno evropskim klijentima Gasproma, Stratfor zasniva na činjenici da Poljska nije među vodećim uvoznicima ruskog gas, niti uključena u pregovore sa Moskvom oko ruskih strateških projekata u gasnoj oblasti. Stratfor ukazuje, naime, da su cenovne ustupke pre PGNiG-a dobili samo vodeći zapadnoevropski klijenti Gasproma i njegovi balkanski partneri iz projekta Južni tok. Stratfor zaključuje da će novi cenovni ustupci

LUDWIGSHAFEN – Nemačka grupacija BASF dogovorila se da ustupi ruskom Gaspromu svoje poslove trgovine i skladištenja prirodnog gasa. U zamenu za to BASF će dobiti udeo u proizvodnji nafte i gasa iz ruskog zapadnog Sibira, prenosi **Ruska televizija - RT**. Gasprom prema ugovoru treba da preuzme 100-procentni udeo u njihovim zajedničkim distributivnim ulaganjima Wingas, WIEN i WIEE, kao i skladišta te kompanije u Austriji i Nemačkoj. Dve kompanije potpisale su bazni ugovor u sredu, 14. novembra. Osim toga, ruski gigant dobiće 50% udela u firmi Wintershall Noordzee B.V, koja ima poslove u južnom delu Severnog mora. S druge strane, BASF dobija „25% plus jednu akciju u Gaspromova dva bloka u formaciji Ačimov u Sibiru, uz opcije povećanja udela u dva polja gasa i kondenzata na 50%, saopšteno je iz nemačke kompanije. Očekuje se da se transakcija kompletira do kraja 2013. godine, posle dobijanja potrebnih odobrenja vlasti, sa retroaktivnim finansijskim dejstvom od aprila 2013, navodi se u saopštenju. Dve kompanije su u 2007. godini već realizovale jedan swap posao, kada je Gasprom uvećao udeo u firmi WINGAS na 50% minus jedna akcija, kao i 49% u Wintershall-u. BASF je zauzvrat dobio 25% udela u gaspromovom Severneftegazpromu.

MOSKVA – Ruska kompanija Novatek dogovorila je kupovinu udela od 49% u ruskoj firmi Nortgas, uz cenu od 1,38 milijardi dolara. Posao će biti finalizovan do kraja godine. Nortgas je, pored ostalog, vlasnik licenci za eksploataciju polja Severno-Urengonskoje koje je u prvih devet meseci ove godine proizvelo 3,1 milijardu kubika gasa i 320 hiljada tona gasnih kondenzata. Proverene rezerve kompanije procenjene su na kraju prošle godine na 1,7 milijardi barela ekvivalenta nafte, od kojih je 13% klasifikovano kao tečni ugljovodonici, saopštio je Novatek 6.novembra. **Platts**

ATINA – Ruski Gasprom i Sintez i azerbejdžanski SOCAR su glavni kandidati za kupovinu grčke državne gasne kompanije Depa, saznaje **Reuters** 5.decembra od tri lica upućena u tender, koji nije privukao velike zapadnoevropske firme. Grčka se nada da proda kompaniju u prvom kvartalu iduće godine, a cena bi mogla iznositi do milijardu evra. Država je vlasnik udela od 65% a ostatak pripada naftnoj kompaniji Hellenic Petroleum. Depina podfirma EPA bavi se snabdevanjem i distribucijom prirodnog gasa, a druga podfirma DESFA pokriva sektor transporta gasa. Depa je prošle godine ostvarila EBIDTA zaradu od 60 miliona evra.

ZAGREB – Hrvatska elektroprivreda (HEP) moći će u okviru procesa restrukturiranja svojih delatnosti sama da predloži organizacioni model operatora prenosnog sistema, saopšteno je 12. novembra iz vlade u Zagrebu prilikom otvaranja javne rasprave o predlogu Zakona o tržištu električne energije. Pošto da predlog, traži sertifikat energetskeg regulatora HERA, koji traži odobrenje Evropske komisije. HERA zatim donosi odluku i aktivno prati proces restrukturiranja koji mora biti završen u roku od 12 meseci od stupanja zakona na snagu. Ukoliko HEP-ov OPS bude namerno diskriminisao korisnike mreže, pretili mu ogromna kazna, od 1 do 10% godišnjeg prometa u prošloj poslovnoj godini. Ključno kod takozvanog "unbundlinga" je i nemogućnost preliivanja troškova iz jedne u drugu delatnost, u korist manje profitabilnih. Jedna od zanimljivosti Zakona je i to da

predviđa donošenje metodologije za pružanje usluge uravnoteženja sistema. "Uravnotežavanje sistema nosi svoje troškove, pa je moguće da će cena takve energije biti i 20% veća", objasnila je načelnica Sektora za energetiku Kristina Čelić. Pored ostalog, određuje se i pozicija krajnjeg kupca, koji dobija pravo promene snabdevača u tri nedelje. **Energetika-net**

ZAGREB – U Hrvatskoj su 8. novembra stupila na snagu dva nova energetska zakona (Sabor usvojio 19. oktobra, 'Narodne novine' objavile 30. oktobra) kojima se – kako piše **Energetika-net** - bitno menja celokupno područje energetike i u potpunosti usklađuje sa zahtevima Trećeg energetskeg paketa Evropske unije. Novim Zakonom o energiji se u hrvatsko zakonodavstvo prenosi pravna baština EU iz ove oblasti, a posebno Direktiva 2009/72/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije i Direktiva 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog gasa. Zakon o regulisanju energetskeg delatnosti uređuje ovaj segment, a između ostalog i postupak osnivanja regulatornih tela. Njime se takođe u hrvatsko zakonodavstvo prenosi pravna tekovina EU iz ovog područja. Pitanja vezana za područje prirodnog gasa, električne energije, nafte i naftnih derivata, toplotne energije, obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti uređuju se posebnim zakonima, koji će uskoro biti usvojeni.

BANJALUKA - Zakonom o obnovljivim izvorima energije i efikasnoj kogeneraciji predviđaju se podsticaji za proizvođače energije iz obnovljivih izvora i jednostavnije procedure za investiranje, poručeno je 14. novembra na završnoj raspravi o nacrtu ovog zakona u Banjaluci.

Pomoćnik ministra industrije, energetike i rudarstva Saša Savičić rekao je da će za obavljanje operativnih poslova u ovoj oblasti u roku od šest meseci biti osnovan operater sistema podsticaja kao nezavisna i neprofitna organizacija, koji će, između ostalog, voditi evidenciju o ukupnim količinama proizvedene električne energije i instalisanim kapacitetima postrojenja koja koriste obnovljive izvore. Operater će i zaključivati ugovore o podsticajima, te isplaćivati sredstva za isporučenu električnu energiju u postrojenjima koja ostvaruju pravo na podsticaj. **Energetika.ba**

instalisanim kapacitetima postrojenja koja koriste obnovljive izvore. Operater će i zaključivati ugovore o podsticajima, te isplaćivati sredstva za isporučenu električnu energiju u postrojenjima koja ostvaruju pravo na podsticaj. **Energetika.ba**

SARAJEVO, BANJALUKA - Evropska komisija nije tražila obustavljanje procesa donošenja izmena Zakona o osnivanju kompanije Elektroprenos BiH, saopšteno je iz Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Tokom sastanka predstavnika EK i vlade BiH i dva entiteta u Briselu, 13. novembra postignuta je saglasnost u vezi sa preuzimanjem legislative EU u oblasti energetike. Predstavnici EK istakli su da izmenu zakona i druge zaključke sa Skupštine akcionara održane 3. februara smatraju jednim paketom, a da nije došlo do pomaka u realizaciji drugih zaključaka, prvenstveno do deblokade rada Kompanije, pa je njihova preporuka da se to što je pre moguće otkloni.

Ministar industrije, energetike i rudarstva RS Željko Kovačević izjavio je, međutim, u Briselu da Srpska ostaje pri stavu da se izmeni Zakon o prenosnoj kompaniji kojim bi se omogućila raspodela njene dobiti. Nakon sastanka sa predstavnicima Direkcije za proširenje Evropske komisije i Sekretarijata Energetske zajednice, Kovačević je rekao da je stav Srpske prihvatljiv za predstavnike Evropske komisije uz uslov da se prethodno usvoje investicioni planovi i izvrši revizija finansijskog poslovanja. **Srna**

Srpska ostaje pri stavu da se izmeni Zakon o prenosnoj kompaniji kojim bi se omogućila raspodela njene dobiti. Nakon sastanka sa predstavnicima Direkcije za proširenje Evropske komisije i Sekretarijata Energetske zajednice, Kovačević je rekao da je stav Srpske prihvatljiv za predstavnike Evropske komisije uz uslov da se prethodno usvoje investicioni planovi i izvrši revizija finansijskog poslovanja. **Srna**

PODGORICA - Električna energija u Crnoj Gori je za 75 odsto skuplja nego u Srbiji, ukazuju 6.novembra podgoričke **Vijesti**. Ukoliko domaćinstvo u Crnoj Gori, na primjer, potroši 430 kilovata u višoj tarifi (period skupe struje) i 280 u nižoj tarifi, imaće račun za električnu energiju

od 66,45 eura, a ukoliko bi domaćinstvo u Srbiji potrošilo isti broj kilovata u višoj i nižoj tarifi, imalo bi račun od 37,87 eura. Prema ovom primeru računa, cena prosečnog kilovata građane Crne Gore košta je 9,35 centi, a građane Srbije 5,33 centa. U Crnoj Gori na računu postoji samo niža i viša tarifa i više stavki (za prenos, distribuciju, gubitke...), dok u Srbiji postoje i tri zone zelena, plava i crvena u zavisnosti od veličine potrošnje. Podelom na zone Elektroprivreda Srbije želi da podstakne racionalniju potrošnju i potrošnju tokom trajanja niže tarife. U Crnoj Gori osnovna cena kilovata u višoj tarifi iznosi 4,7 centi, a u nižoj 2,35 pa se na njih dodaju još devet stavki ne računajući

PDV. Račun je svakako mnogo jasniji potrošačima u Srbiji. Iako su prosečne plate manje u Srbiji, za nju je građanin te države mogao, prema računici sa početka teksta, da kupi 6.848 kilovata, a građanin Crne Gore sa većom platom može potrošiti 5.165 kilovata, konstatuju Vijesti.

BRČKO - Vlada distrikta Brčko usvojila je 6. novembra program subvencionisanja troškova za električnu energiju licima u stanju socijalne potrebe, na osnovu kojeg će računi za struju za blizu 10.000 potrošača biti umanjeni za oko 70 maraka po korisniku. Pravo na ovu vrstu

subvencije imaju penzioneri čije penzije nisu veće od 311 KM, lica sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, muškarci sa najmanje 60, a žene 55 godina starosti, kao i korisnici stalne novčane pomoći sa priznatim pravom za avgust. Pravo na ova sredstva imaju i deca bez roditeljskog staranja, deca ometena u psiho-fizičkom razvoju, kao i ratni vojni i mirnodopski invalidi čije invalidnine nisu veće od 311 KM. Subvencije će dobiti i slepa lica i korisnici dodatka za tuđu negu i pomoć koji nisu penzioneri sa primanjima do 311 KM. **Srna**